

41 Gymongevallen, wanneer is een school aansprakelijk?

Tien jaar later

Mw. mr. B.M. Paijmans en B. Goedhart *

1. Inleiding

Leren door vallen en opstaan. Bij spelen en bewegen is dit letterlijk één van de manieren waarop kinderen leren. Met een val hoeft dus niets mis te zijn, maar een ongeval probeert een docent lichamelijke opvoeding te voorkomen. Helaas lukt dat niet altijd. In 2007 verscheen in dit tijdschrift een artikel over de aansprakelijkheid van scholen voor gymongevallen¹⁾, naar aanleiding van het arrest *SKOL/Van Tol*²⁾, over Pascal, een brugklasser met een visuele handicap die een zweefkoprool eigenlijk niet durfde te maken, maar dit toch deed nadat zijn docent lichamelijke opvoeding (docent LO) hem daarvoor ‘een colaatje’ als beloning in het vooruitzicht had gesteld. De zweefkoprool mislukte, Pascal kwam verkeerd terecht en in geschil was of de docent LO onzorgvuldig had gehandeld. Een deskundige LO was van mening dat dit zo was. In cassatie bleef het veroordelende arrest van het hof in stand. De auteurs van dit artikel vinden het interessant om – tien jaar later – te bezien hoe de aansprakelijkheid van scholen zich in deze periode heeft ontwikkeld, maar tevens hoe (de beoordeling van) deze aansprakelijkheid zich naar de mening van de auteurs zou moeten ontwikkelen. Uitsluitend het gebruik van Kelderluik-criteria en/of een juridische beoordeling is onvoldoende; ook een vakinhoudelijke beoordeling van de gymles is geboden. Vandaar dat dit artikel is geschreven door zowel een jurist als een deskundige op het terrein van de lichamelijke opvoeding (LO).

2. Grondslag van de vordering

In het voormelde arrest, en ook in de meeste andere uitspraken over de aansprakelijkheid voor gymongevallen, wordt de onrechtmatige daad ex art. 6:162 BW (al dan niet jo. 6:170 BW vanwege de rol van de docent LO) als primaire grondslag voor de vordering tot schadevergoeding genomen. Als niet als verweer wordt gevoerd dat sprake is van een contractuele relatie, is dat geen probleem. Rechters hebben in aansprakelijkheidsgeschillen inmiddels diverse malen overwogen dat het voor de reikwijdte van de zorgplicht van een school niet relevant is of de vordering wordt ingesteld op grond van art. 6:162 of 6:74 BW.³⁾

Zuiverder kan het echter (inmiddels) zijn om de vordering in te stellen op grond van een toerekenbare tekortkoming ex art. 6:74 (al dan niet jo. 6:76 BW). Hoewel de Hoge Raad hierover nog niet heeft hoeven oordelen, kwalificeerde het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden in 2016 de rechtsverhouding tussen een bijzondere vmbo-school⁴⁾ en (de ouders van) een minderjarige leerling namelijk als een civielrechtelijke wederkerige overeenkomst, en motiveerde dat oordeel uitgebreid.⁵⁾ De onderwijsrechtelijke regelgeving, hoewel publiekrechtelijk van aard en geschreven voor de verhouding tussen overheid en scholen, neemt in deze privaatrechtelijke

rechtsverhouding overigens wel een speciale plaats in. In beginsel mogen ouders en leerlingen namelijk redelijkerwijs verwachten dat een school zich houdt aan de bepalingen van de toepasselijke sectorwet en onderliggende regelgeving⁶⁾, welke bepalingen alsdan – als nadere invulling van de verplichtingen – van toepassing zijn op de onderwijsovereenkomst. Dat zal buitencontractueel overigens niet anders zijn: publiekrechtelijke verplichtingen hebben invloed op de privaatrechtelijke rechtsverhouding, mits rekening wordt gehouden met de beperkingen die – bijvoorbeeld – het relativiteitsvereiste meebrengt. Het aannemen van een civielrechtelijke overeenkomst brengt evenwel mee dat een vordering tot schadevergoeding vanwege een gestelde zorgplichtschending niet op basis van art. 6:162 BW, maar ex art. 6:74 BW zou moeten worden ingesteld.

3. Zorgplicht bij bewegingsonderwijs

Uit cijfers van het Letsel Informatie Systeem blijkt dat kinderen vaker thuis vallen dan op school. In 2013 werden 10.000 kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar op de SEH behandeld na een val op school (inclusief bewegingsonderwijs); in de thuissituatie waren dit er 29.000. Van

* Respectievelijk advocaat te Utrecht en onbezoldigd Universitair Docent aan de Universiteit Utrecht, en vakleerkracht bewegingsonderwijs, opleidingsdocent Pabo Haarlem, medeauteur van de methode Basislessen Bewegingsonderwijs.

1. B.M. Paijmans, ‘Gymongevallen: wanneer is een school aansprakelijk?’, *VR* 2007/7-8, p. 207-211.
2. HR 19 januari 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ0129, NJ 2007/450 m.nt. H.J. Snijders (*SKOL/Van Tol*), *VR* 2007/103.
3. Zie bijvoorbeeld Rb. Amsterdam 26 mei 1999, ECLI:NL:RBAMS:1999:AN6249, AB 2000/104, m.nt. B.P. Vermeulen (*Gemeente Amsterdam/Schaapman*); Hof Amsterdam 11 maart 2004, ECLI:NL:GHAMS:2004:A07276 (*X/Universiteit van Amsterdam*).
4. Hiermee wordt het onderscheid openbare school versus bijzondere school bedoeld; niet te verwarren met het onderscheid reguliere school versus speciale school, als bedoeld in de Wet op de Expertise Centra.
5. Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 26 januari 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:502.
6. De sectorwetten in het onderwijs zijn de Wet op het primair onderwijs, Wet op het voortgezet onderwijs, Wet op de expertisecentra, Wet educatie en beroepsonderwijs en Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.